

Združeni zakon o visokem šolstvu in raziskovalni dejavnosti, izgubljena priložnost?

Tomaž Pisanski

- Osnutek predloga združenega zakona je nastajal več let in je skrbno preišljen. Dobro orkestrirana blokada pa predstavlja resno nevarnost, da zakon ne bo sprejet niti dovolj hitro niti ne bo ohranil duha, ki je želel sanirati stanje na področju visokega šolstva in raziskovalne dejavnosti, ki smo ga podedovali v osemdesetih letih in potem nikoli zares uredili.

Kako je bilo nekoč?

- Nekoč smo imeli le eno univerzo in pravzaprav en sam velik inštitut. Imeli smo eno ministrstvo za šolo pod katerega je spadala univerza in drugo za znanost, ki je napajalo inštitut. Po sovjetskem modelu so eni poučevali na univerzi in drugi raziskovali na inštitutu. Potem pa se je zgodil Maribor, ki ga še vedno mnogi ne morejo preboleti. Še dandanes nekateri trdijo, da imamo v Sloveniji le eno pravo univerzo.

Pandorina skrinjica.

- In Pandorina skrinjica se je odprla. Univerze in samostjone visoke šole so začele rasti kot gobe po dežju. Raziskovalci na inštitutih sprva niso imeli dostopa do študentov. Ko pa so na IJS ustanovili podiplomsko šolo, je bilo z ločevanjem raziskav od pouka dokončno konec. Zdaj se pripravlja ustanovitev podobne podiplomske šole ne Kemijskem inštitutu. Raziskovalni inštituti se tako pojavljajo kot nelojalna konkurenca univerzam. Univerzitetni profesorji morajo v potu svojega obraza vzgajati široke množice študentov, medtem ko na inštitutih dobijo le smetano. Tu bi moral biti novi zakon strog. Prepovedati bi moral vpeljavo višje stopnje, če inštitucija ne ponudi tudi programov nižjih stopenj.

Erozija visokošolskega sistema.

- V zadnjih dvajsetih letih smo priča eroziji visokošolskega sistema v državah vzhodne in jugovzhodne Evrope. Na delu je močan proces, ki deluje po svojih notranjih zakonitostih in se ne ozira na želje tega ali onega političnega lobija. Tako je po nekaterih podatkih na Poljskem v kratkem času nastalo kar 384 univerz. Ta proces lahko bodisi nadzorujemo, ali pa se bo izdivjal nenadzorovano. Bil je viden že takrat, ko je bila v Sloveniji le poldruga univerza in so številni nasprotovali nastajanju novih visokošolskih središč v upanju, da se lahko Slovenija izogne temu procesu, ali pa, da ga je celo prehitela in da je že prišel čas združevanja. Tako kot procesa razpadanja Jugoslavije ni mogla zadržati nobena sila, tudi procesa razpadanja visokošolskega sistema ne bo zadržala konkurenčna klavzula.

Koliko fakulteta, toliko i Bolonja

Dolje Primorac, dolje Bolonja", uzvikivalo je u srijedu ujutro ispred zgrade za-

Komentar

kako će Hrvatska provesti Bolonju, zbog čega je u pripremnom dokumentu čak pisalo da je zbog razmrvljenosti sveučilišta na

opterećeniji. Ujedni i drugi r daleko od toga c dini kriv za k studijsko svop

PROSVJED Studenti PMF-a ogorčeni improvizacijom s Bolognom na fakultetu

Zbog uvjeta godinu će pasti 250 matematičara

U peticiji s otprilike 400 potpisa koju će predati fakultetskom vijeću traže da se zna tko predaje i kad su ispiti

PETRA MARETIĆ ŽONJA

Studenti matematike s nju jer im oni u veljači i lip-

nju nisu dovoljni da bi polo-

→ PRODEKANICA BEZ KOMENTARA

Prodekanica za nastavu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Franka Brückler kaže da još nije dobila službene zahtjeve studenata, pa ih ne može ni komentirati.

– Kada ih dobijemo, naravno da ćemo ih razmotriti

ve prošloga je tjedna, kažu, čak 117 studenata druge godine matematike izgubilo godinu!

– Profesor je najprije na oglasnu ploču stavio obavijest da svi koji su pali na njegovu isbitu mogu na

OLUJNI STUDENTI FIVIT rezulati i statistike sa zagrebačkim fakulteta pokazali da je novi model studiranja potpuno zakazao u praksi

BOLONJA: krah prve generacije

● Na nekima od smjerova na Agronomskom fakultetu niti jedan student nije skupio 60 ECTS bodova

Piše Ivana Kalogjera-Brkić

ZAGREB - Većina studenata iz generacije koja je prva počela studirati po bolonjskom modelu nije uspjela sviđati program.

U najboljem slučaju svaki drugi student je položio sve ispite i tako prikupio onoliko ECTS bodova koliko je propisano za jednu studijsku godinu. Službenih statistika o tome na sveučilištima još nema, no podaci koje smo prikupili pokazuju da je Bolonja u praksi zakazala.

Od 375 studenata zagrebačkog Agronomskog fakulteta upisanih 2005/06., na nekima od smjerova, na kraju prve godine 60 ECTS bodova nije prikupio niti jedan student.

Pomoćne mjere

Puno bolja situacija nije ni na Fakultetu političkih znanosti. Prema riječima prodekanice Lidije Kos-Stanišić, na studij politologije upisalo se 280 studenata,

Studenti prosvjedovali ispred PMF-a, peticijom zahtijevaju dodatne termine za ispite

'Dolje Primorac, dolje Bologna'

ZAGREB - "Dolje Primorac, dolje Bologna",

denata druge godine. Uz manjak rokova

reguliranje visine školarina za ponavljače

Za 30 sati studentskog rada jedan ECTS bod

ECTS je kratica za Europski sustav prijenosa bodova, a koriste ga sve zemlje potpisnice Bolonjske deklaracije.

Bodovima se izražava količina obveza koju nosi jedan kolegij, što podrazumijeva i usvojeno znanje. U našem sustavu jedan ECTS predstavlja između 25 i 30 sati rada prosječnog studenta. Mjeri se sve, od prisustovanja na nastavi, samostalnog rada, izrade projekata, pripreme za nastavu do sati potrebnih za učenje. Kada bi se Bolonja doslovno primjenjivala, svaki bi profesor morao odrediti koliko je sati njegovim studentima potrebno da nauče, primjerice, udžbenik od 1000 stranica. Godišnje student ne bi smio biti opterećen s više od 1500 do 1800 radnih sati, uključujući i ispite. Jedan semestar nosi 30 ECTS-a, a za završetak trogodišnjeg preddiplomskog studija potrebno je skupiti 180 ECTS-a. Po zakonu, student se na diplomski studij ne može upisati a da prethodno nije završio preddiplomski i stekao titulu prvostupnika (osim ako nije riječ o integriranom studiju).

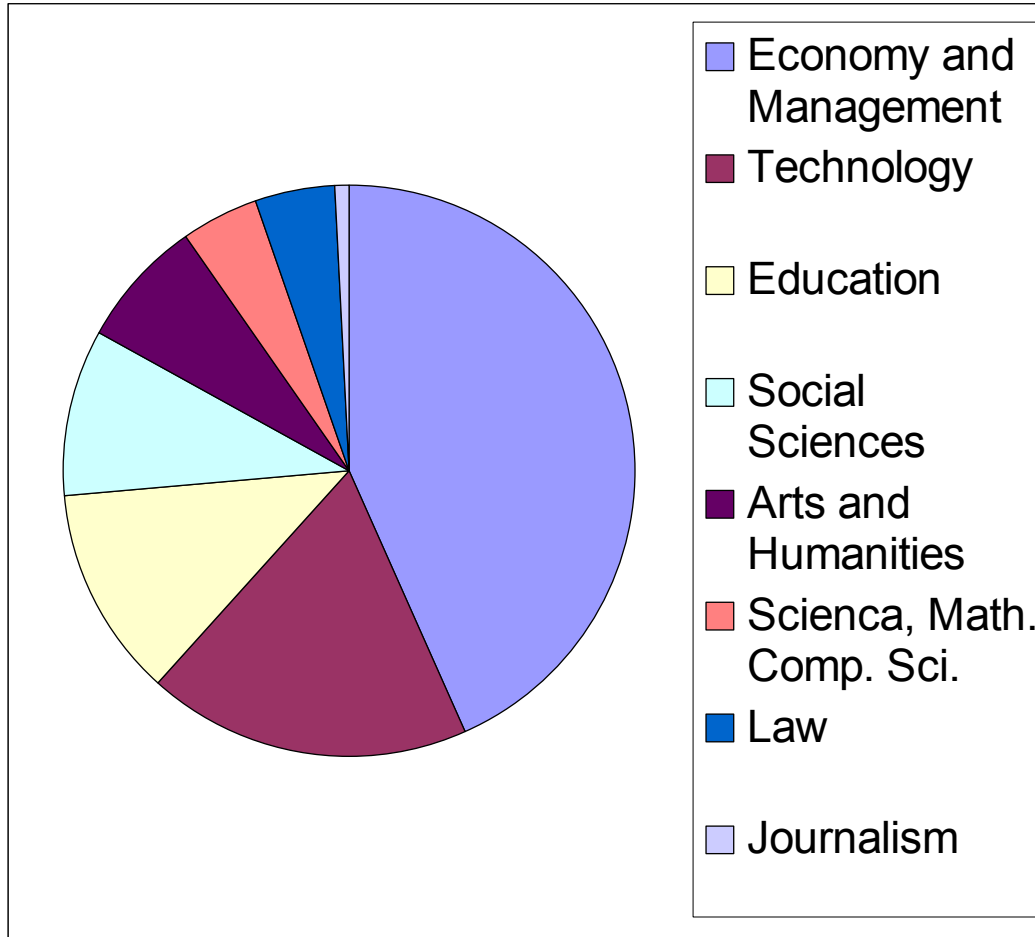
Zeli li Hrvatska uhvatiti korak s Europom, preddiplomski bi studij trebale završavati dvije trećine upisanih studenata, a poželjno je da većina njih završi i diplomski studij. U Poljskoj studij završi 45 posto

SANDRA ŠIMONOVIC/PIREX

Structure of graduates 2004

Economy and Management	5251	43
Technology	2219	18
Education	1457	12
Social Sciences	1129	9
Arts and Humanities	875	7
Science, Math. Comp. Sci.	558	5
Law	537	4
Journalism	100	1
TOTAL	12126	100

Structure of graduates

Konkurenčna klavzula.

- Konkurenčna klavzula je v nestabilnem akademskem sistemu seveda le tisto skrajno sredstvo, ki bo namesto do kontroliranega preoblikovanja visokošolskega sistema v štiri raziskovalne univerze z nekaj samostojnimi visokimi šolami, pripeljala do velikega poka, ko bo sistem razpadel po šivih. Tu je krivda popolnoma v politiki Univerze v Ljubljani. Kot daleč prevelika univerza za majhno Slovenijo bi se morala zavedati, da je mogoče sredobežne sile uravnotežiti le tako, da sama spodbuja svoje najbolj kvalitetne učitelje, da pomagajo postaviti na noge nove univerze in nove samostojne fakultete. S konkurenčno klavzulo pa bo dosegla ravno nasproten učinek. Nove fakultete, nove univerze in novi programi bodo nastajali. Nosilci razvoja pa bodo bodisi kadri dvomljive kvalitete bodisi kadri, ki bodo prišli od drugod.

Primerjava Trst-Ljubljana

- Število študentov: 20,000
- Število prebivalcev: 60,000,000
- Število študentov: 60,000
- Število prebivalcev: 2,000,000

Če bi na univerzo v Trstu študiral enak odstotek prebivalstva, kakršen študira na Univerzi v Ljubljani, bi morala univerza v Trstu imeti

1,800,000 študentov

Izredni študij – surrogat plačljive univerze.

- Slovenci smo razvili svojevrstni sistem plačljivega študija. Medtem ko nekateri študentje dobivajo znanje zastonj in imajo vse privilegije in socialne zaščite, morajo t.i. izredni študentje za isto znanje krepko plačati. Ker je dodiplomski študij zastonj, podiplomski pa plačljiv, je interes vseh udeležencev, da bi izobraževali le višje stopnje, razumljiv. Po nekaterih podatkih, je kar 40% prihodnkov na Univerzi v Ljubljani iz samoplačniških žepov študentov. Takega sistema ne poznajo nikjer v Evropi.

Univerza ječa fakultet.

- Univerza seveda ne more biti samopostrežna trgovina, v kateri si vsaka članica izbere tisto, kar ji je všeč in pusti vnemar vse drugo, kar ji ne ustreza. Po drugi strani pa so fakultete nastajale v različnih zgodovinskih okoliščinah, pogosto produkt političnih pritiskov in ambicij vplivnih posameznikov. Univerza, ki ima sedež v enem kraju ima zaradi spleta okoliščin lahko kakšno fakulteto na drugem koncu države. Ko se je v osnutku novega zakona pokazala možnost, da bi imele fakultete pravico odločati o svoji povezanosti z drugimi fakultetami, so reakcije v vrhovih pokazale, da so pravzaprav fakultete ujetnice svojih univerz.

Strah pred svobodo.

- V preteklih desetletjih je bilo mogoče nenehno poslušati tarnanje razsikovalcev po inštitutih, kako mačehovsko se vedejo univerze in jih ne pustijo enakopravno sodelovati pri pouku in vzgoji kadrov. In ko je osnutek novega združenega zakona ponudil popolno enakopravnost med univerzitetnimi profesorji in inštitutskimi raziskovalci se je zgodilo nekaj nenavadnega. Tisti, ki so najbolj trnali so so ustrašili svobode, ki jim jo je zakon ponudil. Možnost, svobodne odločitve je zaskrbela vse. Seveda, raziskovalci bi radi bili plačani polno za svoje raziskovalno delo, potem pa še enkrat za svoje pedagoške nadure, profesorji pa polno za svoje poučevanje in potem drugič za dodatne raziskave.

Strah pred odgovornostjo.

- Raziskovalci bi seveda morali pri tem prevzeti tudi odgovornost za svoje poučevanje. Nič ni narobe, če se deli inštitutov spremenijo v fakultete. Ni pa enakopravno, da se na univerzah vzgoji dodiplomske študente, na inštitutskih podiplomskih šolah pa bi potem pobrali le smetano.

Finančna preglednost.

- Direktor, ki bi imel popoln finančni pregled na celotni univerzi bi nanjo pripeljal prepotrebno finančno preglednost. Nič hudega ni, če nekdo za trojno delo dobi trojno plačilo. Narobe pa je, če nekdo svoje (slabo) delo trikrat proda. Tu je finančna preglednost nujna. Osnutek združenega zakona bi lahko odpravil marsikatero anomalijo.